AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2006. november 16. *

A T-333/03. sz. ügyben,

a **Masdar (UK) Ltd** (székhelye: Eversley [Egyesült Királyság], képviselik: A. Bentley QC és P. Green barrister)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: J. Enegren és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

a felperes által a TACIS MO.94.01/01.01/B002 és RU 96/5276/00 szerződések keretében nyújtott szolgáltatások kifizetésére, a felperes által e szolgáltatások kifizetésének elmaradása okán elszenvedett kár megtérítésére és a kamatok megfizetésére irányuló, az EK 235. cikk értelmében, illetve az EK 288. cikk második bekezdése értelmében benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: angol.

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (ötödik tanács),

tagjai: M. Vilaras elnök, M. E. Martins Ribeiro és K. Jürimäe bírák,
hivatalvezető: K. Pocheć tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. október 6-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Jogi háttér

1 Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó 1977. december 21-i pénzügyi rendelet (HL L 356., 1. o.) (a továbbiakban: pénzügyi rendelet) 2000. április 4-én hatályos változata 28. cikkének (2) bekezdése így rendelkezik:

„Bármely esedékes, meghatározott összegű és nem vitatott követelést a számvitelért felelős tisztviselő által készített követelésmegállapítás és beszedési megbízás állapít meg [...]".

A jogvita alapját képező tényállás

2 1994 elején a Független Államok Közösségének nyújtott technikai segítségnyújtási program (TACIS) keretében – az MO.94.01/01.01/B002 számú – szerződés megkötésére került sor a (külgazdasági kapcsolatokért felelős főigazgatóság főigazgatója által képviselt) Bizottság és a (meghatalmazott tisztségviselője által képviselt) Helmico SA között. Ez a szerződés (a továbbiakban: moldáv szerződés) a „Mezőgazdasági gazdálkodók magánegyesülete szervezetének nyújtott segítség" címet viselte, és a projekt keretében a TACIS/FD MOL 9401 számot kapta (a továbbiakban: moldáv projekt).

3 1996 áprilisában a Helmico és a felperes szerződést kötöttek, amelynek értelmében a Helmico alvállalkozás formájában ez utóbbira ruházta rá egyes, a moldáv szerződésben előírt szolgáltatások nyújtását.

4 1996. szeptember 27-én a (külgazdasági kapcsolatokért felelős főigazgatóság főigazgatója által képviselt) Bizottság és a (meghatalmazott tisztségviselője által képviselt) Helmico között létrejött az RU 96-5276-00 számú TACIS-szerződés. E szerződés értelmében (a továbbiakban: orosz szerződés) a Helmico kötelezettséget vállalt, hogy a „Vetőmagok hitelesítésének és vizsgálatának szövetségi rendszere" című, FD RUS 9502 számú projekt keretében (a továbbiakban: orosz projekt) bizonyos szolgáltatásokat nyújt Oroszországban.

5 1996 decemberében a Helmico és a felperes alvállalkozói szerződést kötött az orosz projektről, és ez a szerződés rendkívüli módon hasonlított a moldáv projekt keretében 1996 áprilisában kötött szerződésre.

6 1997 vége felé a felperes nyugtalan volt a Helmico fizetési késedelme miatt, a cég azonban azzal mentette ki magát, hogy a késedelem a Bizottságnak róható fel. A

felperes kapcsolatba lépett a Bizottság szervezeti egységeivel, és megtudta, hogy a Bizottság ekkorra már a Helmico összes számláját kifizette. A felperes alaposabb kutatásokat végzett, és rájött, hogy a Helmico későn vagy pontatlanul tájékoztatta a Bizottság által teljesített kifizetésekről. Feltűnt, hogy a Helmico nem kevesebb, mint kilenc hónap után tájékoztatta a felperest arról, hogy megkapta a Bizottság által átutalt összegeket; a Helmico azt állította, hogy nem kapta meg a Bizottságtól járó összes kifizetést, pedig ez már megtörtént, és azt állította, hogy a kifizetési eljárás még folyamatban volt, noha a Bizottság már teljesítette a kifizetést; ezenkívül a Helmico eljutatta el a felperesnek a Bizottságnak megküldött számlák másolatát, a számlák összege azonban nem felelt meg a felperes által a Helmicónak számlázott összegeknek.

7 1998. október 2-án találkozóra került sor a Masdar egyik tisztségviselője és a Bizottság képviselői között.

8 1998. október 5-én a Bizottság szervezeti egységei faxon levelet küldtek a Helmicónak. E levélben a Bizottság aggodalmát fejezte ki azon tény miatt, hogy a Helmico konzorcium tagjainak eltérő álláspontja veszélyezteti az orosz projekt végrehajtását, és hangsúlyozta, hogy nagy jelentőséget tulajdonít az orosz projekttel kapcsolatos határidők betartásának és a projekt sikerének. A Bizottság biztosítékot kért a Helmicótól, a Helmico és a felperes által aláírt nyilatkozat formájában, amelyben a felek kijelentik, hogy teljes egészében egyetértenek az orosz szerződés határidejének betartását illetően, és hogy az orosz projekt a kitűzött határidőn belül megvalósításra kerül. A levél azt is tartalmazta, hogy ha e biztosíték 1998. október 12-e (hétfő) előtt nem érkezik meg, akkor a Bizottság az orosz szerződésben foglaltaknak megfelelően más eszközökhöz folyamodik a szóban forgó projekt végrehajtásának biztosítása érdekében.

9 1998. október 6-i faxában a Helmico azt válaszolta a Bizottság szervezeti egységeinek, hogy a konzorcium tagjai közötti nézetkülönbségre találtak megoldást, és az orosz projekt végrehajtása nem került veszélybe. E válasz azt is tartalmazta,

hogy a konzorcium tagjai megegyeztek abban, hogy az orosz projektre vonatkozó valamennyi jövőbeli kifizetést – a két, még kifizetés alatt álló számlát is beleértve – a felperes és nem a Helmico bankszámlájára teljesítenek. A válasz az alábbiakra is kitért:

„A tekintetben is megállapodás jött létre, hogy a szerződések kezelését S.-re, a Masdar elnökére ruházzák át. A lehető legrövidebb időn belül tájékoztassanak bennünket arról, hogy jóváhagyják-e ezeket a módosításokat."

10 Ezt a levelet T. írta alá, mint a Helmico meghatalmazott tisztségviselője; a levél a következő kézírásos megjegyzést tartalmazta: „Jóváhagyva, S., Masdar, 1998. október 6.".

11 A Helmico még egy – ugyanebben az értelemben megfogalmazott, ugyanezen a napon kelt és a Masdar elnöke által aláírt – levelet küldött a Bizottságnak a moldáv szerződés keretében kifizetendő összegek tekintetében.

12 1998. október 7-én a Helmico két további – T. által aláírt és a Masdar nevében S. által ellenjegyzett – levelet küldött a Bizottságnak. Tartalmuk azonos volt az október 6-i levelek tartalmával, kivéve, hogy az orosz szerződésre vonatkozó levél nem említett semmilyen bankszámlát, míg a moldáv szerződésre vonatkozó levél a jövőbeli kifizetések tekintetében tartalmazott egy, a Helmico nevén lévő athéni bankszámla-számot.

13 1998. október 8-án a Helmico két levelet írt a Bizottság „szerződések" szolgálata érintett projektjeinek vezetői részére, és azt kérte, hogy az orosz és a moldáv szerződés vonatkozásában ezentúl valamennyi kifizetést a Helmico másik, athéni bankszámlájára teljesítsék. E levelek az alábbi nyilatkozattal zárultak:

„Jelen intézkedéseket a Helmico csak S., a Masdar elnökének írásbeli jóváhagyása mellett vonhatja vissza. Hálásak lennénk, ha értesítenék a Masdart a fizetési eljárás állásáról, valamint a kifizetések végrehajtásának időpontjáról."

14 1998. október 8-án a Helmico és a felperes megállapodást írtak alá, amelyben felhatalmazták a Masdar elnökét, hogy a Bizottságnak 1998. október 7-én, illetve 8-án küldött levélben szereplő bankszámlákról utalják át a hivatkozott összegeket.

15 1998. november 10-én a Bizottság kibocsátotta az orosz projektre vonatkozó projekt-zárójelentését. A hat értékelendő rovatból négy „kiváló", egy „jó", és egy másik „összességében kielégítő" értékelést kapott. 1999. február 26-án a Bizottság kibocsátotta a moldáv projektre vonatkozó projekt-zárójelentését, amelyben a hat értékelendő rovatból kettő „jó", a többi négy pedig „összességében kielégítő" értékelést kapott.

16 1999 februárjában a Bizottság tisztviselői megkezdték a moldáv és az orosz projekt számviteli ellenőrzését. Az orosz projekt ellenőrzése 1999 áprilisában fejeződött be. A moldáv projekt ellenőrzése 1999 júliusában még nem fejeződött be.

17 1999. július 29-én a Bizottság szervezeti egységei levelet küldtek a felperesnek, amelyben tájékoztatták, hogy a Bizottság – mivel értesült arról, hogy pénzügyi szabálytalanságok fordultak elő a Helmico és a felperes között az orosz és a moldáv szerződés végrehajtása során – felfüggeszt minden addig nem teljesített kifizetést, és teljes körű számviteli ellenőrzést indít annak megállapítása érdekében, hogy az orosz és a moldáv szerződés végrehajtása során a közösségi összegek felhasználása megfelelő volt-e. Mivel a Bizottság tisztában volt a felperes pénzügyi nehézségeivel, tájékoztatta őt, hogy az orosz projekt keretében 200 000 euro előleget utal a Helmicónak a cég 1998. október 8-án közölt bankszámlájára.

18 A 200 000 euro 1999 augusztusában került átutalásra, ezt követően pedig a felperes számlájára került.

19 1999 decembere és 2000 márciusa között a Masdar elnöke írt a Bizottság több tisztviselőjének, valamint Patten úrnak, a Bizottság külkapcsolatokért felelős tagjának is. A feltett kérdések között szerepelt a Masdar által nyújtott szolgáltatások kifizetésére vonatkozó kérdés is.

20 2000. március 22-én a Bizottság külkapcsolati közös szolgálata levelet írt a Masdar elnökének, amelyben az alábbiakról tájékoztatta:

„Alapos konzultációk után (amelyek során több lehetőség is szóba került, a két szerződésnek az Önök által elvégzett munkák és vállalt költségek alapján kiszámított kiegészítő kifizetések útján történő lezárását is beleértve, amely kifizetések a Masdart illetik) a Bizottság szervezeti egységei végül a korábban a Helmico mint szerződő fél javára átutalt összegek visszatérítése mellett döntöttek. Jogi tekintetben úgy tűnik, hogy a Masdar javára közvetlenül történt valamennyi kifizetés (a Helmico bankszámláján keresztül történt kifizetéseket is beleértve, amely bankszámla

tekintetében Önök meghatalmazással rendelkeznek) a Helmico fizetésképtelensége esetén a Helmico tisztségviselői vagy hitelezői részéről történő összejátszásnak fog minősülni; és nem biztos, hogy a Helmico és a Masdar közötti jogvita esetén az Európai Bizottság által átutalt összegek a Masdarnál maradnak, amint azt a Bizottság szeretné."

21 2000. március 23-án a Bizottság értesítette a Helmicót, hogy megtagadta a függőben lévő számlák kifizetését, és felszólította, hogy fizessen vissza 2 091 168,07 eurót. A Bizottság azt követően hozta meg ezt az intézkedést, hogy felfedezte: a Helmico csalárd módon járt el a moldáv és az orosz szerződés végrehajtása során.

22 2000. március 31-én a felperes keresetet nyújtott be a Helmico ellen a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Legfelsőbb Bíróság [Anglia és Wales], királyi bírósági tanács, Egyesült Királyság) előtt, amelyben a moldáv és az orosz szerződés végrehajtása során alvállalkozóként nyújtott szolgáltatások kifizetését követelte, 453 000 euro értékben.

23 2000. április 4-én a Bizottság a pénzügyi rendelet 28. cikkének (2) bekezdése értelmében két hivatalos beszedési megbízást állított ki a Helmicónak címezve. E dokumentumok tartalmát 2002. február 1-jén közölték a felperes ügyvédeivel (lásd lentebb, a 36. pontot).

24 2000. június 15-én a Masdar elnöke faxot küldött a Bizottság külkapcsolatokért felelős tagjának, amelyben kijelentette:

„18 hónappal ezelőtt értesítettük a Bizottságot a Helmico partnereinkkel a szóban forgó projektekkel kapcsolatban támadt nehézségeinkről. Biztosítottak minket arról,

hogy ha mi folytatjuk a projektet, az Európai Bizottság garanciát vállal arra, hogy megkapjuk a nyújtott szolgáltatásaink ellenértékét. Mi továbbra is folytattuk az Önök nevében a két projekt finanszírozását és végrehajtását, jelentős költségek árán, azon tény ellenére, hogy már észleltük, hogy a Helmico megtévesztette a Masdart, és ezek az összegek valószínűleg már nem téríttethetők meg."

25 A Bizottság tagjának a 2000. július 25-i levélben adott válasza megerősítette a Bizottságnak a 2000. március 22-i levelében kifejtett álláspontját.

26 2001. február 5-én a Masdar elnöke újból faxot küldött a Bizottság külkapcsolatokért felelős tagjának, amelyben arra hivatkozott, hogy egyrészt a felperes részese volt a Bizottsággal kötött moldáv, illetve orosz szerződésnek, másrészt pedig az 1998. október 2-i megbeszélés során biztosították arról, hogy megkapja a kifizetéseket, ha tovább folytatja az orosz és a moldáv projektet.

27 2001 áprilisában a felperes azért lépett kapcsolatba a Bizottsággal, hogy megvizsgálják annak a lehetőségét, hogy a Bizottság közvetlenül a felperesnek fizesse ki az elvégzett és a Helmicónak számlázott munkákat.

28 2001. május 8-i levelében a Bizottság külkapcsolatokért felelős tagja megismételte azt az álláspontot, miszerint a felperes nem volt részese az orosz és a moldáv szerződésnek.

29 2001. május 21-én megbeszélésre került sor a felperes ügyvédei és a Bizottság szervezeti egységei között, hogy megvizsgálják a nyújtott szolgáltatásokért a felperesnek járó összeg közvetlen kifizetésének lehetőségét.

30 2001. augusztus 1-jén a felperes ügyvédei megismételték az *ex gratia* kifizetés iránti kérelmüket, amelyet a Bizottsághoz intéztek. A felperes 448 947,78 euró, illetve másodlagosan 249 314 euro kifizetését kérte. Az első összeg megfelelt a Helmico által a Bizottságnak számlázott és kifizetetlenül maradt teljes összegnek, míg a második összeg a csalás felfedezése után elvégzett munkák ellenértékének felelt meg.

31 2001. augusztus 28-án megbeszélésre került sor a felperes ügyvédei és a Bizottság szervezeti egységei között, hogy megvizsgálják a nyújtott szolgáltatásokért a felperesnek járó összeg közvetlen kifizetésének lehetőségét.

32 2001. október 10-én a felperes ügyvédei egy 1998-ban készült jelentés másolatát küldték meg a Bizottság szervezeti egységeinek. E dokumentum célja az volt, hogy a Bizottság szervezeti egységeit segítse a Helmico tisztségviselőinek felkutatásában.

33 2001. október 16-án a Bizottság szervezeti egységei azt válaszolták, hogy az információkat továbbították a „Költségvetés" főigazgatóság hatáskörrel rendelkező szervezeti egységeinek, az Európai Csaláselleni Hivatalnak, valamint a TACIS-programokkal foglalkozó pénzügyi és szerződéses egységnek, valamint azt, hogy a Bizottság szervezeti egységei mindent elkövetnek annak érdekében, hogy megtalálják a Helmico tisztségviselőit.

34 2001. október 16-án a felperes ügyvédei tájékoztatták a Bizottságot, hogy a Bizottság és a felperes között hallgatólagos megállapodás létezik, amelynek értelmében a Bizottság 1998. október 8-tól kifizeti a felperest, azzal a feltétellel, hogy ez utóbbi mindent megtesz az orosz és a moldáv projekt megfelelő lebonyolítása érdekében. Az e levélben hivatkozott főbb érvek annak bizonyítására irányultak, hogy a

Bizottság elismerte, hogy a felperes 1998-tól kezdve az orosz projekt fő szerződő felévé vált. Ez a levél az alábbi nyilatkozattal zárult:

„Hálás lennék, ha tudatnák, hogy a Bizottság szervezeti egységei elfogadják-e a jelen levélben hivatkozott érvelést, és ez esetben készek-e arra, hogy 279 711,85 euro összegű előleget utaljanak át a Masdar Ltd számára, amíg le nem zárul a Helmico ellen indított behajtási eljárás."

35 A felperes ügyvédeinek érvelését a Bizottság szervezeti egységei 2001. november 13-i levelükben elutasították. A levél az alábbi nyilatkozattal zárult:

„A Bizottság a beszedési megbízás alapján a Helmico tisztségviselőinél el fog járni az e társaság által felvett összegek behajtása érdekében. Ezen eljárás kimenetelétől függően új intézkedésekre is sor kerülhet a behajtott összegek felhasználása tekintetében."

36 2002. február 1-jén a Bizottság szervezeti egységei a felperes ügyvédei által feltett kérdésre adott írásbeli válaszukban kifejtették, hogy 2000. április 4-én a Helmicóval szemben két hivatalos beszedési megbízást bocsátottak ki, amelyek közül az egyik a moldáv szerződésre vonatkozik, 1 236 200,91 euro értékben, a másik pedig az orosz szerződésre vonatkozik, 854 967,16 euro értékben, azaz összesen 2 091 168,07 euróról van szó.

37 A Bizottság szervezeti egységeinek küldött 2002. február 27-i levelükben a felperes ügyvédei megállapították, hogy a két hivatalos beszedési megbízásban szereplő összeg csak megközelítőleg egyezik a Bizottság által a Helmicónak kifizetett

összegeket tartalmazó jegyzéken szereplő összegekkel. Ebből azt a következtetést vonták le, hogy a Bizottság nem ítélte szükségesnek, hogy a Helmico által a Bizottságnak számlázott, de ez utóbbi által ki nem fizetett összegekre vonatkozó beszedési megbízást bocsásson ki.

38 2002. március 11-én a Bizottság szervezeti egységei írásban megerősítették a felperes ügyvédeinek, hogy a Bizottság által a Helmicóval szemben 2000. április 4-én kibocsátott két hivatalos beszedési megbízás nem tartalmazta a Helmico által a Bizottságnak számlázott, de ez utóbbi által ki nem fizetett összegeket.

39 2002. december 17-én a Bizottság jogi szolgálata megküldte a felperes ügyvédeinek a Helmico által a Bizottságnak számlázott összegek jegyzékét, valamint a kifizetések összegét és a meg nem történt kifizetések összegét.

40 2003. február 18-án a felperes ügyvédei és a Bizottság szervezeti egységei között megbeszélésre került sor.

41 2003. április 23-án a felperes ügyvédei az alábbi nyilatkozattal záruló ajánlott levelet intézték a Bizottság szervezeti egységeihez:

„[...] Amennyiben a Bizottság legkésőbb 2003. május 15-ig nem tesz konkrét javaslatot az ügyfelem által elvégzett munkák kifizetésének vonatkozásában, az EK 235. és az EK 288. cikk (korábban az EK-Szerződés 178., illetve 215. cikke) alapján kártérítési kereset nyújtunk be az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságához."

42 2003. május 15-i faxában a Bizottság megbeszélést javasolt a felperes ügyvédeinek, hogy a jogvitát egyezség útján lehessen rendezni, amelynek értelmében a Bizottság 249 314,35 eurót utal a felperesnek a Helmico által elkövetett csalás felfedezését megelőzően elvégzett munkák fejében, amennyiben a felperes bizonyítja, hogy létezik olyan szerződés, amelynek értelmében a Bizottság közvetlenül kifizeti őt, ha végrehajtja az orosz és a moldáv projektet.

43 2003. június 23-i ajánlott levelükben a felperes ügyvédei azt válaszolták a Bizottság szervezeti egységeinek, hogy elutasítják, hogy a tárgyalásokat a Bizottság által javasolt alapon folytassák, és kifejtették a felperes kérelmének részleteit, valamint azokat a feltételeket, amelyek alapján a felperes hajlandó részt venni a megbeszélésen.

44 Az ajánlott levelet követően 2003. július 3-án a felperes ügyvédei faxot küldtek, amelyben a Bizottság arra vonatkozó válaszát sürgették, hogy lehetséges-e 2003. július 15-e előtt megbeszélést tartani, a javasolt feltételek alapján, és ha e megbeszélésre nem kerül sor, benyújtják-e a keresetet az Elsőfokú Bírósághoz.

45 2003. július 22-i levelükben a Bizottság szervezeti egységei azt válaszolták, hogy nem áll módjukban helyt adni a felperes kifizetési kérelmének.

Eljárás

46 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2003. szeptember 30-án érkezett keresetlevelében a felperes előterjesztette a jelen keresetet.

47 Az írásbeli szakasz 2004. április 22-én befejeződött.

48 Az előadó bíró jelentésére tekintettel az Elsőfokú Bíróság (ötödik tanács) a szóbeli szakasz megnyitásáról határozott, és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 64. cikkében előírt pervezető intézkedések keretében felszólította a feleket bizonyos okiratok benyújtására, valamint írásban feltette számukra a kérdéseit. A felek a megszabott határidőn belül válaszoltak.

49 2005. október 6-án a pervezető intézkedések keretében a jogvita egyezség útján történő rendezésének előmozdítása céljából informális ülésre került sor az Elsőfokú Bíróság ötödik tanácsa előtt.

50 A 2005. október 6-i tárgyaláson a felek előadták szóbeli előterjesztéseiket, és válaszoltak az Elsőfokú Bíróság kérdéseire.

51 A tárgyalás során az Elsőfokú Bíróság 2005. november 30-ig tűzött ki határidőt a felek számára, hogy megvizsgálják a jogvita egyezség útján történő rendezésének lehetőségeit. Az ötödik tanács elnöke elrendelte a szóbeli szakasz befejezésének elhalasztását.

52 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2005. november 23-án érkezett levelében a felperes tájékoztatta az Elsőfokú Bíróságot, hogy ebben az időpontban a felek még nem jutottak egyezségre.

53 Ugyanezen levelében a felperes részben elállt kártérítési igényétől, és ennek megfelelően kereseti kérelmét is módosította. A felperes elállt egyes közvetetten elszenvedett károk – a nem vagyoni kár megtérítése címén esetlegesen odaítélendő összegen kívüli összesen 1 402 179,95 font sterling (GBP) – teljes vagy részleges megtérítésének igényétől.

54 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2005. november 29-én érkezett levelében a Bizottság értesítette az Elsőfokú Bíróságot, hogy a jogvitának a felek közötti egyezség útján történő rendezése meghiúsult.

55 2006. január 6-án a Bizottság előterjesztette a felperes kereseti kérelmétől való részleges elállására vonatkozó észrevételeit. Hangsúlyozta, hogy fenntartja elsődleges kérelmeit, amelyek a kereset elutasítására és a felperes költségekben való marasztalására irányulnak. A Bizottság másodlagosan arra hivatkozott, hogy ha a felperes egészben vagy részben pernyertes lesz, akkor is saját költségeinek legalább egyharmadát viselnie kell.

56 Az ötödik tanács elnöke 2006. január 16-án fejezte be a szóbeli szakaszt. A feleket 2006. január 18-án levélben értesítették.

A felek kereseti kérelmei

57 A felperes azt kéri az Elsőfokú Bíróságtól, hogy:

– kötelezze a Bizottságot, hogy a felperesnek fizessen meg:

  – 448 947,78 eurót az elsődleges kereseti kérelem jogcímén;

– az ezen összeg után 2003. július 31-ig járó (98 121,24 GBP összegű) kamatot, valamint a 2003. augusztus 1-jétől az ítélet kihirdetéséig járó kamatokat;

– a közvetett károk megtérítése jogcímén:

– 34 751,14 GBP ügyvédi munkadíjat;

– 87 000 GBP összeget azon a jogcímen, hogy a felperes kénytelen volt nem megfelelő időpontban értékesíteni egyes ingatlanait;

– azon összeget, amelyet az Elsőfokú Bíróság nem vagyoni kártérítés címén ítél meg;

– kötelezze a Bizottságot a jelen eljárás költségeinek viselésére.

58 A Bizottság azt kéri az Elsőfokú Bíróságtól, hogy:

– a keresetet – mint megalapozatlant – utasítsa el;

– kötelezze a felperest a költségek viselésére;

– másodlagosan: ha a felperes egészben vagy részben pernyertes lesz, kötelezze a felperest saját költségei legalább egyharmadának viselésére.

Az ügy érdeméről

Az Elsőfokú Bíróság előzetes észrevételei

59 Előzetesen emlékeztetni kell arra, amint az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Közösség szerződésen kívüli felelősségének beállásához az EK 288. cikk második bekezdése szerinti feltételek együttes teljesülése szükséges, azaz a Közösség intézményeinek felróható jogellenes magatartás, a kár tényleges bekövetkezése és az állítólagos magatartás és a hivatkozott kár közötti ok-okozati összefüggés (a Bíróság 26/81. sz., Oleifici Mediterranei kontra EGK ügyben 1982. szeptember 29-én hozott ítéletének [EBHT 1982., 3057. o.] 16. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-175/94. sz., International Procurement Services kontra Bizottság ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 1996., II-729. o.] 44. pontja és a T-267/94. sz., Oleifici Italiani kontra Bizottság ügyben 1997. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-1239. o.] 20. pontja).

60 Amennyiben e feltételek egyike nem teljesül, a keresetet egészében el kell utasítani, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül (a Bíróság C-146/91. sz., KYDEP kontra Tanács és Bizottság ügyben 1994. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-4199. o.] 19. és 81. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-170/00. sz., Förde-Reederei kontra Tanács és Bizottság ügyben 2002. február 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-515. o.] 37. pontja és a T-273/01. sz., Innova Privat-Akademie kontra Bizottság ügyben 2003. március 19-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-1093. o.] 23. pontja).

61 Az intézményeinek felróható jogellenes magatartás feltétel teljesüléséhez az ítélkezési gyakorlat szerint a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető szabály kellően egyértelmű megsértésének a megállapítására van szükség (a Bíróság C-352/98. P. sz., Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-5291. o.] 42. pontja).

62 Ami a sérelem kellően egyértelmű mivoltának követelményét illeti, ez az ismérv akkor teljesül, ha az érintett közösségi intézmény nyilvánvalóan és súlyosan áthágja a mérlegelési jogköre gyakorlásának korlátait. Amennyiben ezen intézmény mérlegelési lehetősége nagyon szűkre szabott, vagy az intézmény nem is rendelkezik mérlegelési lehetőséggel, akkor már a közösségi jog egyszerű megsértése is elegendő lehet a kellően egyértelmű sérelem megállapításához (a Bíróság C-312/00. P. sz., Bizottság kontra Camar és Tico ügyben 2002. december 10-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-11355. o.] 54. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-198/95., T-171/96., T-230/97., T-174/98. és T-225/99. sz., Comafrica és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. július 12-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-1975. o.] 134. pontja).

63 Meg kell jegyezni, hogy az EK 288. cikk második bekezdése „a tagállamok jogában közös általános elvekre" alapozza a Közösségnek az intézményei által okozott károk megtérítésére vonatkozó kötelezettségét, tehát anélkül, hogy ezen elvek hatályát következésképpen kizárólag a Közösségnek az említett intézmények jogellenes magatartása miatti szerződésen kívüli felelőssége rendszerére korlátozná.

64 A nemzeti jogok szerződésen kívüli felelősségre vonatkozó szabályai azonban a magánszemélyek számára lehetővé teszik – jóllehet különböző mértékben, meghatározott területeken és különféle részletszabályok szerint –, hogy bírósági úton a károkozó jogellenes magatartása hiányában is elérjék bizonyos károk megtérítését.

65 A Közösség intézményeinek olyan magatartása által okozott kár, amelynek a jogellenes jellege nem bizonyított, megalapozhatja a Közösség szerződésen kívüli

felelősségét, amennyiben együttesen teljesülnek a kár tényleges bekövetkezésére, a kár és a közösségi intézmények magatartása közötti ok-okozati összefüggésre, valamint a kérdéses kár rendkívüli és különleges jellegére vonatkozó feltételek (lásd a Bíróság C-237/98. P. sz., Dorsch Consult kontra Tanács és Bizottság ügyben 2000. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-4549. o.] 19. pontját).

66 E két fogalmat illetően a kár egyrészt rendkívüli, ha meghaladja az érintett ágazatban végzett tevékenységekhez fűződő gazdasági kockázatok korlátait, másrészt pedig különleges, ha a gazdasági szereplők valamely sajátos csoportját a többi szereplőhöz viszonyítva aránytalanul érinti (az Elsőfokú Bíróság Förde-Reederei kontra Tanács és Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítéletének 56. pontja és a T-64/01. és T-65/01. sz., Afrikanische Frucht-Compagnie és Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert kontra Tanács és Bizottság ügyben 2004. február 10-én hozott ítéletének [EBHT 2004., II-521. o.] 151. pontja).

67 A felperes kártérítési igényét ezen észrevételek figyelembevételével kell megvizsgálni.

68 A felperes arra hivatkozik, hogy keresete megalapozott, mivel a Bizottság megsértette a szerződésen kívüli felelősségnek a tagállamok többségében elismert elveit. A felperes e tekintetben az alábbi kereseti jogalapokra hivatkozik:

– a jogalap nélküli gazdagodás tilalmának elvén alapuló polgári jogi jogalap (*de in rem verso*);

– a megbízás nélküli ügyvitelen alapuló polgári jogi jogalap (*negotiorum gestio*);

– a bizalomvédelem közösségi elvének megsértésén alapuló jogalap;

– az azon a tényen alapuló jogalap, hogy a Bizottság szervezeti egységeinek magatartása kötelezettségszegésnek vagy vétkességnek minősül, amely a felperesnek kárt okozott.

69 Az Elsőfokú Bíróság megjegyzi, hogy a felperes kártérítési keresete egyrészt a nem a Közösség intézményei vagy ezek alkalmazottai által a feladataik teljesítése során tanúsított jogellenes magatartásából eredő szerződésen kívüli felelősség rendszerén (jogalap nélküli gazdagodás és megbízás nélküli ügyvitel), másrészt pedig a Közösség intézményei vagy ezek alkalmazottai által feladataik teljesítése során tanúsított jogellenes magatartásából eredő szerződésen kívüli felelősség rendszerén (a bizalomvédelem elvének megsértése és a Bizottság kötelezettségszegése vagy vétkessége) alapul.

A Közösségnek a nem az intézményei jogellenes magatartásából eredő szerződésen kívüli felelősségén alapuló kérelmekről (de in rem verso és actio negotiorum gestio)

A felek érvei

70 A *de in rem verso* polgári jogi jogalapot illetően a felperes arra hivatkozik, hogy ennek alkalmazása a tagállamok közös jogelvei szerint négy feltétel együttes fennállása esetén lehetséges:

– az alperes gazdagodott;

– a felperes szegényebb lett;

– kapcsolat áll fenn az alperes gazdagodása és a felperes szegényebbé válása között;

– sem a gazdagodásnak, sem a szegényedésnek nincs érvényes jogi alapja: más szóval a gazdagodás jogellenes, vagy „ok" nélküli.

71 Az első feltételt illetően a felperes azt állítja, hogy a Bizottság az azokon a számlákon szereplő munkák összegével, nevezetesen 448 947,78 euróval gazdagodott, amelyek kifizetését felfüggesztette.

72 A második feltételt illetően a felperes azt állítja, hogy mivel azok a számlák, amelyek kifizetését a Bizottság felfüggesztette, az általa vagy harmadik személyek által alvállalkozásban nyújtott és kifizetett szolgáltatásokra vonatkoznak, a felfüggesztés megfosztotta őt ugyanezen összegektől. Az összegeket nem lehet a Helmicótól behajtani, amely a kifizetés felfüggesztésére és a Bizottság által kibocsátott beszedési megbízásra mint védelmi jogalapra hivatkozott a felperes által az Egyesült Királyságban indított per keretében. A felperes hozzáfűzi, hogy a Helmico látszólagos csődje és tisztségviselőinek eltűnése véglegessé tette veszteségeit.

73 A harmadik feltételt illetően a felperes azt állítja, hogy a fentiekből következik, hogy kapcsolat áll fenn azon összeg között, amellyel a Bizottság gazdagodott, és azon összeg között, amellyel a felperes szegényebb lett.

74 A negyedik feltételt illetően a felperes azt állítja, hogy azt a tényt, hogy a Bizottság miután 1998 októberében felfedezte a csalást, megtagadta az elvégzett munkák kifizetését, nem indokolja a pénzügyi szabályozás, mivel az utolsó számlák jogszerűsége nem került vitatásra. A Bizottság így a tények teljes ismeretében úgy vehette volna igénybe a felperes által nyújtott szolgáltatásokat, hogy azokért soha nem fizet, akkor alkalmazva felfüggesztési és behajtási hatáskörét, amikor a felperes már eleget tett kötelezettségeinek, és a kifizetés maradt egyedüli szerződéses kötelezettségként. A Bizottság tehát jogalap és ok nélkül gazdagodott.

75 A felperes azon általános közösségi jogelvre is hivatkozik, amely szerint a Közösség nem gazdagodhat jogalap nélkül harmadik személyek hátrányára.

76 A megbízás nélküli ügyvitel polgári jogi jogalapját illetően a felperes arra hivatkozik, hogy ennek alkalmazása a tagállamok közös jogelvei szerint öt feltétel együttes fennállása esetén lehetséges:

– az ügy ura ügyeinek vitele, akár jogi, akár anyagi természetű, az ügy urának érdekében történjék;

– a tényállás megvalósulásának idején az ügy ura akadályoztatva legyen ellátandó ügyei vitelében;

– az ügyvivőnek ne legyen szándékában ingyenesen cselekedni; ne rendelkezzen *animus donandi*val (az ajándékozás szándéka);

– az ügyvivőnek ne legyen szerződéses kötelezettsége az ügy ura ügyeinek vitelére;

– ésszerűen elvárható, hogy az ügy ura is úgy járjon el, mint az ügyvivő, ha tudomása lenne az eljárás szükségességéről.

77 Az első feltétel teljesül, mivel a Bizottság kedvező projekt-zárójelentéseket fogadott el, ezzel elfogadta a felperes által elvégzett munkát.

78 A második feltétel azért teljesül, mert az 1998. október 5-i faxból egyértelműen kiderül, hogy a Bizottság szervezeti egységei, attól való félelmükben, hogy az orosz és a moldáv szerződés nem kerül végrehajtásra, biztosítékokat kértek a felperestől e szerződések végrehajtására.

79 A harmadik feltétel azért teljesül, mert a felperes 1998 októberében hangot adott a kifizetés elmaradása iránti aggodalmának, ami azt bizonyítja, hogy a szóban forgó szolgáltatásokat nem ingyen kívánta nyújtani. Ezt az a tény is megerősíti, hogy a felperes megegyezett a Helmicóval, hogy speciális számlát nyitnak, amely felett a felperes oly módon rendelkezhet, hogy e számlán neki utalják a Bizottság által teljesített valamennyi kifizetést.

80 A negyedik feltétel azért teljesül, mivel a Bizottság szervezeti egységei maguk is tagadják, hogy bármiféle szerződéses jogviszony állna fenn köztük és a felperes között.

81 Az ötödik feltétel azért teljesül, mert a Bizottság szervezeti egységei 1998. október 5-i faxukban az alábbiakat írták:

„Ilyen biztosíték hiányában a mai naptól, 1998. október 12-étől kezdve a Bizottság a szerződésben foglaltaknak megfelelően más eszközökhöz folyamodik a szóban forgó projekt végrehajtásának biztosítása érdekében."

82 A felperes szerint a megbízás nélküli ügyvitel azt a kötelezettségét keletkezteti az ügyvivő számára, hogy addig vigye az ügy urának ügyeit, amíg ez utóbbi nem tud ésszerűen és a jó családapa gondosságával eljárni. Az ügy urának kártalanítania kell az ügyvivőt a nyújtott szolgáltatásokért, illetve az ügyvitel okán felmerült költségek tekintetében. A jelen esetben a felperes, mivel végrehajtotta az orosz és a moldáv projektet, és ésszerűen járt el, ésszerű díjazásra jogosult az elvégzett munkák fejében, és jogosult az e munka elvégzésével kapcsolatban felmerült valamennyi költség megtérítésére.

83 A felperes azt állítja, hogy a szerződésen kívüli felelősségnek a tagállamokban közös általános elveinek az alkalmazása nem függ a gazdagodott fél vagy az ügy ura magatartásának jogellenességére vonatkozó feltételtől. Jogellenesség csak akkor áll fenn, amikor és amennyiben a gazdagodott megtagadja a szegényedett kifizetését (*actio de in rem verso*), vagy az ügy ura megtagadja az ügyvivő kártalanítását (*actio negotiorum gestio*). A felperes tehát kereseti kérelmeinek megalapozottságára hivatkozik.

84 A Bizottság arra az ítélkezési gyakorlatra hivatkozik, amely szerint a Közösség szerződésen kívüli felelősségének feltétele az, hogy a felperes bizonyítsa az érintett intézménynek felrótt magatartás jogellenességét, a kár bekövetkeztét, valamint az e magatartás, illetve a kár közötti ok-okozati összefüggést (az Elsőfokú Bíróság T-113/96. sz., Dubois és Fils kontra Tanács és Bizottság ügyben 1998. január 29-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-125. o.] 54. pontja és a T-61/01. sz., Vendedurías

de Armadores Reunidos kontra Bizottság ügyben 2003. február 27-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-327. o.] 40. pontja). Mivel e feltételek egyike sem teljesül, a keresetet teljes egészében el kell utasítani anélkül, hogy vizsgálni kellene a szerződésen kívüli felelősség egyéb feltételeit (az Innova Privat Akademie kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 23. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

85 A Bizottság elsődlegesen azt állítja, hogy – mivel a felperes az *actio de in rem verso*, illetve az *actio negotiorum gestio* jogalapon alapuló kereseti kérelmei keretében nem ad elő semmilyen konkrét hivatkozást a Bizottság magatartásának jogellenessége vonatkozásában – e kérelmeket azon indokkal kell elutasítani, hogy nem teljesül az intézmény magatartásának jogellenességére vonatkozó feltétel. A Bizottság szerint a felperes azon érve, miszerint a kártérítés hiánya önmagában jogellenes cselekménynek minősül, önmagába visszatérő érvelés, mivel a hivatkozott kár és a felelősséget keletkeztető tény egybeesik.

86 A Bizottság másodlagosan azt állítja, hogy nem állnak fenn a jogalap nélküli gazdagodás tilalmának elvén alapuló, illetve a megbízás nélküli ügyvitelen alapuló kereset indításának feltételei.

87 Különösen azt nem lehet felróni a Bizottságnak, hogy jogellenesen vagy jogalap nélkül gazdagodott a felperes kárára azzal, hogy a szerződéses viszonyukban feltárt csalás következtében felfüggesztette a Helmico javára történő kifizetéseket, és ez utóbbival szemben beszedési megbízásokat bocsátott ki. A Bizottság a pénzügyi rendeletben kifejezetten előírt kötelezettségét teljesítette, amely, a felperes állításával szemben, nem keletkeztetett jogosultságot az alvállalkozó számára. A Bizottság ezzel szemben úgy véli, hogy ez a kötelezettség kizárja annak lehetőségét, hogy figyelembe vegye valamely harmadik fél érdekeit.

88 Nem megalapozott a felperes azon állítása, miszerint „jogellenesen" lett szegényebb, mivel a szerződéses kötelezettségei keretében elvégzett munkák fejében követelt összeg megfelel annak az összegnek, amellyel neki a Helmico az alvállalkozói szerződéseik alapján tartozik. A Bizottság emlékeztet arra, hogy a felperes, saját döntése alapján, nem állt vele szerződéses jogviszonyban, és ezért nem követelheti azokat a biztosítékokat, amelyekre szerződő félként jogosultsága lett volna.

89 A Bizottság szerint az *actio negotiorum gestio* elvén alapuló kereset nem olyan helyzetekre vonatkozik, amelyekben valamely alvállalkozó szerződés keretében harmadik személy számára végez munkát. A Bizottság az Európai polgári jogi törvénykönyv kérdéseit tanulmányozó munkacsoport által 2003 októberében készített, a más ügyeibe történő jóhiszemű beavatkozásra vonatkozó európai jogelvekről szóló cikkekre hivatkozik. E cikkek kizárják az *a priori* felelősséget, „ha a beavatkozó egy harmadik személlyel szemben kötelezte el magát a cselekvésre". A jelen ügyben, mivel a felperes csak a Helmicóval kötött szerződéséből eredő kötelezettségeit teljesítette, eleve kizárható a *negotiorum gestio* alapján fennálló felelősség.

90 E cikkek értelmében a *negotiorum gestio* alapján fennálló felelősséget azon tény okán is ki lehet zárni, hogy a „beavatkozónak ésszerű okból kell cselekednie". Márpedig „a beavatkozó nem ésszerű okból cselekszik, ha tényleges lehetősége van a képviselt akaratának megismerésére, de tartózkodik annak feltárásától". A jelen ügyben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy – még ha feltételezi is, hogy a Helmicóval kötött szerződés megszűnt (ez azonban nem történt meg) – a felperes teljes mértékben tájékozódhatott volna a Bizottság szándékairól. Mivel ezt nem tette meg, „ésszerűtlenül" cselekedett; és ezért, illetve azon következtetés alapján, miszerint a Bizottság úgy szándékozott cselekedni, ahogyan ő cselekedett, a kereseti kérelemnek ez a része a bizalomvédelem elve megsértésén alapuló jogalapba tartozik.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

91 Először is meg kell állapítani, hogy a szerződésen kívüli felelősségnek az a rendszere, amelyet a nemzeti jogrendszerek nagyobb többsége is előír, nem tartalmazza

szükségszerűen az alperes magatartásának jogellenességére vagy hiányosságára vonatkozó feltételt. A jogalap nélküli gazdagodáson vagy a megbízás nélküli ügyvitelen alapuló keresetek lényege, hogy sajátos polgári jogi körülmények között azok számára keletkeztessenek szerződésen kívüli kötelezettséget, akik a gazdagodott vagy az ügy ura helyzetében vannak; ez a kötelezettség általános szabály szerint vagy a jogosulatlan gazdagodás visszatérítése, vagy az ügyvivő kártalanítása.

92 Mindebből tehát nem következik, hogy a jogalap nélküli gazdagodáson és a megbízás nélküli ügyvitelen alapuló, a felperes által hivatkozott jogalapokat kizárólag azon indokból el kellene utasítani, hogy – amint azt a Bizottság elsődlegesen állítja – nem teljesül az intézmény magatartásának jogellenességére vonatkozó feltétel.

93 Amint az a jelen ítélet 63–66. pontjában megállapításra került, az EK 288. cikk második bekezdése a Közösségnek az intézményei által okozott kár megtérítésére irányuló kötelezettségét nemcsak a Közösség vétkességen alapuló szerződésen kívüli felelősségének rendszerére korlátozva alapozza meg. A Közösség valamely intézményének jogszerű cselekedete is okozhat ugyanis olyan rendkívüli és különleges kárt, amelyet a Közösség a hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében köteles megtéríteni.

94 A közösségi bíróságok, különösen a jogalap nélküli gazdagodás tárgyában, amelynek tilalma a közösségi jog egyik alapelve, már alkalmazták a jogosulatlanul megfizetett összeg visszatérítésének bizonyos elveit (a Bíróság C-259/87. sz., Görögország kontra Bizottság ügyben 1990. július 10-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-2845. o., összefoglaló] 26. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-171/99. sz., Corus UK kontra Bizottság ügyben 2001. október 10-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-2967. o.] 55. pontja, valamint a T-44/01., T-119/01. és T-126/01. sz., Vieira és társai kontra Bizottság ügyben 2003. április 3-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-1209. o.] 86. pontja).

95 Annak megállapítása érdekében, hogy a fenti elvek alkalmazhatók-e, meg kell vizsgálni, hogy a jelen ügyben fennállnak-e az *actio de in rem verso*, illetve a *negotiorum gestio* elvén alapuló jogalap feltételei.

96 E tekintetben meg kell állapítani, hogy – amint azt a Bizottság is állítja – a jelen jogvita ténybeli és jogi összefüggéseiben nem alkalmazhatók a jogalap nélküli gazdagodáson, illetve a megbízás nélküli ügyvitelen alapuló jogalapok.

97 A tagállamok jogaiban közös általános elvek szerint ugyanis ezek a jogalapok nem alkalmazhatók, mivel a gazdagodottnak vagy az ügy urának hasznát szerződés vagy jogi kötelezettség igazolja. Ezen elvek szerint ezek a jogalapok csak másodlagosan alkalmazhatók, tehát olyan esetben, amikor a jogsértést szenvedett személynek nem áll rendelkezésére más jogalap az őt illető javak megszerzésére.

98 Márpedig a jelen ügyben kétségtelen, hogy szerződéses jogviszony áll fenn egyrészt a Bizottság és a Helmico, másrészt ez utóbbi és a felperes között. A feltételezett közvetlen kár annak a kifizetésnek felel meg, amellyel a Helmico tartozik a felperesnek az általuk kötött, e vonatkozásban választottbírósági kikötést tartalmazó alvállalkozói szerződések értelmében, amely kikötés a walesi és az angol bíróságokat jelöli meg a szerződésből eredő jogviták vonatkozásában hatáskörrel rendelkező bíróságainak. Kétségtelen, hogy Helmico köteles kifizetni a felperes által elvégzett munkákat, és a kifizetés elmaradása esetén magára vállalni az esetleges felelősséget; ezt többek között az a bírósági eljárás is bizonyítja, amelyet a felperes kezdeményezett a Helmicóval szemben; ez az eljárás – bár felfüggesztették – jelenleg is folyamatban van a High Court of Justice előtt. A Helmico esetleges fizetésképtelensége nem indokolja, hogy a Bizottság vállalja magára ezt a felelősséget, mivel a felperes nem rendelkezhet két forrással az ugyanazon kifizetéshez való jogot illetően. Az ügy irataiból ugyanis kiderül – és ezt a felek sem vitatják –, hogy a High Court of Justice előtt folyamatban lévő eljárás a jelen kereset tárgyát alkotó szolgáltatások kifizetéséről szól.

99 Ebből következik, hogy nem lehet jogalap nélkülinek minősíteni a Bizottság esetleges gazdagodását, illetve a felperes szegényedését, mivel mindkettő a szóban forgó szerződéses jogviszonyból ered.

100 Hasonló érvelést lehet felhozni a megbízás nélküli ügyvitel polgári jogi jogalapja elveinek alkalmazásával szemben is, amelyet a tagállamok közös jogelvei szerint csak nagyon kivételes esetben lehet általánosságban a közhatalom szerződésen kívüli felelősségvállalására alkalmazni, különösen a jelen ügy ténybeli és jogi körülményei között. A megbízás nélküli ügyvitelen alapuló polgári jogi jogalap alkalmazásának feltételei az alábbi okok miatt nyilvánvalóan nem állnak fenn.

101 Meg kell jegyezni, hogy a felperesnek a Helmicóval szemben fennálló szerződéses kötelezettségeinek a felperes általi teljesítését nem lehet érvényesen a más – kötelezően vivendő – ügyeibe történő jóhiszemű beavatkozásnak minősíteni, amint azt a kérdéses jogalap megkövetelné. Ugyanis a felperes, miután kötelezte magát az orosz és a moldáv projekt végrehajtására, 1998 októberében kapcsolatba lépett a Bizottság szervezeti egységeivel, és ez ellentmond a beavatkozás jóhiszemű jellegének. Továbbá a felperes által az 1998. október 5-i levélből levont következtetés, miszerint a Bizottság nem volt képes kezelni a szóban forgó projekteket, a levél tartalma alapján tévesnek tűnik, mivel a Bizottság e levélben kifejezetten utalt arra a lehetőségre, hogy „más eszközökhöz folyamodik a szóban forgó projekt végrehajtásának biztosítása érdekében". Végül, a felperes érvelése ellentmond a megbízás nélküli ügyvitel elveinek is, az ügy urának az ügyvivő cselekedeteire vonatkozó tudata tekintetében. Az ügyvivő ugyanis főszabály szerint az ügy urának tudta nélkül cselekszik, vagy legalábbis anélkül, hogy az ügy ura tudná, hogy azonnali cselekvésre van szükség. Márpedig, maga a felperes is azt állítja, hogy a Bizottság kezdeményezése alapján hozta meg azon döntését, hogy 1998 októberében folytatta a munkákat.

102 Meg kell továbbá jegyezni, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a gazdasági szereplőknek kell viselniük a tevékenységükkel járó gazdasági kockázatokat, az egyes egyedi esetek körülményeit figyelembe véve (lásd az Elsőfokú Bíróság

T-203/96. sz., Embassy Limousines & Services kontra Parlament ügyben 1998. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-4239. o.] 75. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

103 Márpedig nem került megállapításra, hogy a felperes a tevékenységével járó gazdasági kockázatokat meghaladó, rendkívüli vagy különleges kárt szenvedett el. Minden szerződéses jogviszonyban fennáll annak a kockázata, hogy az egyik fél nem hajtja végre megfelelően a szerződést, vagy egyenesen fizetésképtelenné válik. A szerződő felek feladata, hogy ezt a kockázatot magában a szerződésben megfelelő módon csökkentsék. A felperes tudta, hogy a Helmico nem teljesíti szerződéses kötelezettségeit, ugyanakkor tudatosan folytatta saját kötelezettségeinek teljesítését, ahelyett hogy alakszerű keresetet nyújtott volna be. Ezzel normálisnak tekinthető gazdasági kockázatot vállalt magára. Annak kérdése, hogy ez a döntés a Bizottság kezdeményezésének eredménye volt-e, és/vagy teljes egészében vagy részben az a hit motiválta, hogy a Bizottság biztosítani fogja a kifizetéseket abban az esetben, ha a Helmico erre nem lenne képes, a bizalomvédelem elvének megsértésén alapuló jogalapba tartozik.

104 A fentiekből következik, hogy a felperes első két jogalapját, amelyek a vétkesség nélküli szerződésen kívüli felelősségnek a tagállamok jogában közös általános elvein alapul, el kell utasítani, mint megalapozatlant.

A Közösségnek az intézményei jogellenes magatartása következtében fennálló szerződésen kívüli felelősségén alapuló kérelmekről

A bizalomvédelemről

– A felek érvei

105 A felperes azon ítélkezési gyakorlatra hivatkozik, amely szerint a bizalomvédelemre való hivatkozás joga minden jogalanyt megillet, akiben a közösségi adminisztráció

megalapozott elvárásokat keltett. A felperes hangsúlyozza, hogy a gazdasági szereplőknek – az egyes egyedi esetek körülményeit figyelembe véve – viselniük kell a tevékenységükkel járó gazdasági kockázatokat.

106 A felperes azt állítja, hogy a Bizottság szervezeti egységeivel 1998. október 2-án tartott megbeszélés, valamint az ezt követő, a Helmico azon speciális számlájának megnyitására vonatkozó levelezés, amely számla felett a felperes rendelkezhetett, azt az elvárást keltette a felperesben, hogy a Bizottság szervezeti egységei ténylegesen ki fogják fizetni az általa elvégzett munkákat.

107 A felperes szerint éppen erre az elvárásra alapozva hajtotta végre a moldáv és az orosz projektet. Ezzel nem a tevékenységével járó kockázatot vállalt magára, mivel – tekintve, hogy nem volt a Bizottság szerződő fele, a Helmico pedig nem fizette ki – szabadon döntött arról, hogy továbbra is vállalja a szóban forgó szolgáltatásnyújtást. Mivel a Bizottság számára dolgozott, a felperes ésszerűen azt várhatta el, hogy megfelelően bánnak vele, és nem kell magára vállalnia annak kockázatát, hogy nem fizetik ki azokért a szolgáltatásokért, amelyeket a Bizottság szervezeti egységeinek sürgető kérésére végzett.

108 A felperes szerint a Bizottság – mivel felbátorította a felperest, hogy végezze el a szolgáltatásokat, majd megtagadta e szolgáltatások Helmicónak történő kifizetését, és nem hozott intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a felperest kártalanítsák az elvégzett munkáért – szerződésen kívüli felelősségét megalapozó vétkességet követett el.

109 A felperes azt állítja, hogy pontosan meghatározott, jóllehet nem közvetlen elvárások következtek a Bizottságnak a jelen ügyben tanúsított magatartása összességéből,

azokat az elemeket is beleértve, amelyek a Bizottság reagálásának teljes hiányából következtek, és amelyeket az alábbiak szerint lehet összefoglalni és értelmezni:

– a felperes felhívta a Bizottság szervezeti egységeinek figyelmét arra a tényre, hogy a Helmico nem fizette ki a felperest, és a Helmico által a Bizottságnak küldött számlák vonatkozásában a Bizottság hamisított iratok benyújtásával félrevezette őt;

– a Bizottság szervezeti egységei ezt csalásnak minősítették, mivel a Helmico számára közösségi pénzeket utaltak át, ez utóbbi pedig nem fizette ki a szolgáltatások nyújtóját, tehát a felperest;

– a felperes közölte a Bizottság szervezeti egységeivel, hogy nem szándékozik több időt és költséget áldozni, amíg nem áll rendelkezésére olyan mechanizmus, amely biztosítja, hogy megkapja fizetségét;

– a Bizottság szervezeti egységei értesültek e mechanizmus kialakításáról, és nem emeltek ellene kifogást; pontosabban, ez a mechanizmus valójában a Helmico azon bankszámlájának létrehozását jelentette, amely felett a felperes is rendelkezhetett;

– a Bizottság szervezeti egységeinek egyik tagja aggodalmát fejezte ki a tekintetben, hogy az orosz projekt nem kerül befejezésre, és értesítette a felperest, hogy a Bizottság egyéb eszközökhöz folyamodhat a projekt befejezése érdekében, ha a felek nem jutnak egyezségre;

– a Bizottság szervezeti egységei felhatalmazták a felperest, hogy folytassa az orosz és a moldáv projekt végrehajtását, és csak a szóban forgó projektek lezárása után értesítették, hogy felfüggesztik a Helmico részére történő kifizetéseket, és kibocsátják a beszedési megbízásokat;

– a felperes ténylegesen teljesítette az orosz és a moldáv projekteket, a Bizottság szervezeti egységei pedig elfogadták a végrehajtásukról szóló jelentéseket;

– a Bizottság egy kifizetést teljesített a Helmico azon bankszámlájára, amely felett a felperes is rendelkezett;

– amint az a Bizottság 2000. március 22-i leveléből is kiderül, szervezeti egységei további, a felperes által elvégzett munka és az általa kifizetett költségek alapján számított átutalásokat szándékoztak végezni a felperes javára, de úgy ítélték meg, hogy jogi bizonytalanságok merültek fel annak tekintetében, hogy a Helmico vagy felszámolói vitathatják-e e kifizetéseket;

– a Bizottság csak akkor függesztett fel minden egyéb kifizetést, és bocsátotta ki 2000 áprilisában a Helmicóval szemben a beszedési megbízásokat, amikor a felperes már befejezte az orosz és a moldáv projektet, és a projekt végrehajtására vonatkozó jelentések elfogadásra kerültek;

– 2000. június 15-én a Masdar elnöke faxot küldött a Bizottság külkapcsolatokért felelős tagjának, amelyben kijelentette: „18 hónappal ezelőtt értesítettük a Bizottságot azon nehézségeinkről, amelyek a Helmico partnereinkkel támadtak a szóban forgó projektek tekintetében. Biztosítottak minket arról, hogy ha mi

folytatjuk a projektet, az európai Bizottság vállal garanciát arra, hogy megkapjuk szolgáltatásaink ellenértékét. Mi továbbra is folytattuk az önök nevében a két projekt finanszírozását és végrehajtását, jelentős költségek árán, annak ellenére, hogy már észleltük, hogy a Helmico megtévesztette a Masdart, és ezek az összegek valószínűleg már nem téríttethetők meg";

– a Bizottság tagjának 2000. július 25-i levélben küldött válasza nem vitatta a Masdar elnökének azon kijelentését, miszerint biztosították őket arról, hogy a kifizetés megtörténik.

110 A Bizottság emlékeztet arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a gazdasági szereplőknek viselniük kell a tevékenységükkel járó gazdasági kockázatokat, az egyes egyedi esetek körülményeit figyelembe véve. Ezt a szabályt azonban a bizalomvédelem tiszteletben tartásának elve enyhíti. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bizalomvédelemre való hivatkozás joga valamennyi jogalanyt megilleti, akiben a közösségi adminisztráció megalapozott elvárásokat keltett azzal, hogy határozott ígéretet tett neki.

111 A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a Bizottság szervezeti egységeivel 1998. október 2-án tartott megbeszélést, valamint a felperes által utóbb hivatkozott levelezést nem lehet ésszerűen a Bizottság szervezeti egységei által adott olyan „határozott ígéretnek" tekinteni, miszerint a szervezeti egységek ügyeltek volna arra, hogy a felperest ténylegesen kifizessék az elvégzett munkákért.

112 A szóban forgó megbeszélést illetően a Bizottság úgy véli, hogy a felperesnek kell bizonyítania, hogy ezek az ésszerűen ilyen jellegűnek tekinthető ígéretek – vagy

legalábbis kijelentések – ténylegesen elhangzottak e megbeszélés alatt, a felperes azonban ezt nem tette meg. A Bizottság hangsúlyozza, hogy amennyiben a felperes képes e bizonyíték benyújtására ő továbbra is hajlandó egyezségre a jelen ügyben, mégpedig úgy, hogy 249 314,35 eurót fizet a felperesnek, amely megfelel a felperes által az e megbeszélést követően nyújtott szolgáltatások értékének.

113 A Helmicónak 1998. október 5-én küldött faxot illetően a Bizottság egyszerűen csak kijelentette, hogy egyrészt aggódik azon tény miatt, hogy a Helmico és a felperes nézeteltérései veszélyeztetik az orosz szerződés végrehajtását, másrészt megpróbált biztosítékot kapni arra nézve, hogy a Helmico és a felperes ténylegesen teljesítik az egymással kötött szerződéseket.

114 A Bizottság szerint az ezt követő levelezést egyáltalán nem lehet ígéretetnek tekinteni. Ez a levelezés egyrészt a felperes és a Helmico között, másrészt a Helmico és a Bizottság között váltott levelekből áll. E levelek lényegében az arra vonatkozó biztosítékot tartalmazzák, hogy a Helmico és a felperes tisztázzák a nézeteltéréseket, továbbá hogy az orosz és a moldáv szerződések végrehajtásra kerülnek. A levelek egyéb információkat is tartalmaznak, különösen arra vonatkozóan, hogy a szóban forgó projekt irányítását a Masdar elnöke vette át, és hogy ezentúl bizonyos, a hivatkozott szerződések alapján esedékes kifizetéseket a Masdarhoz tartozó, megadott bankszámlára kell utalni. Ezek az információk egyszerűen az e két fél között a minden bizonnyal annak érdekében folytatott egyezkedésre vonatkoznak, hogy megkönnyítsék eltérő álláspontjaik közelítését; ezeket az információkat tehát nem lehet úgy értelmezni, mint a felek által a Bizottság elé terjesztett, az eredeti szerződési feltételek módosítására irányuló javaslatot.

115 A Bizottság azt is vitatja, hogy azt a tényt, hogy 2000. július 25-i levelében nem reagált a Masdar 2000. június 15-i levelében szereplő azon megállapításra, miszerint a Masdar „azt az ígéretet kapta, hogy ha folytatja a projektek végrehajtását, az Európai Bizottság ügyelni fog arra, hogy kifizessék őt a nyújtott szolgáltatásokért", közvetett biztosítéknak vagy hallgatólagos elismerésnek lehet tekinteni, amely által a

Masdar szerződéses jogviszonyba került a Bizottsággal, vagy amely arra kötelezte a Bizottságot, hogy gondoskodjék arról, hogy a felperes minden olyan munkákért megkapja a fizetséget, amelyet a Helmicóval kötött szerződése értelmében végzett (az Elsőfokú Bíróság T-123/89. sz., Chomel kontra Bizottság ügyben 1990. március 27-én hozott ítéletének [EBHT 1990., II-131. o.] 27. pontja).

116 A Bizottság továbbá emlékeztet arra, hogy a felperesnek ahhoz, hogy a bizalomvédelem elvére hivatkozhassék, igazolnia kell a tett ígéretek és az elszenvedett kár között okozati összefüggést. Másszóval: nemcsak azt kell bizonyítania, hogy a szóban forgó közösségi intézmény ígéreteket tett, hanem azt is, hogy ő maga ezen ígéretek értelmében cselekedve szenvedett kárt (az Embassy Limousines & Services kontra Parlament ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet).

117 Ezért még ha feltételezzük is, hogy a 2000. július 25-i levél azt az ígéretet tartalmazta, hogy a felperest kifizetik, a szóban forgó ígéret irreleváns lenne, mivel a felperes által a Helmicóval kötött szerződés teljesítése során keletkezett költségekből eredően elszenvedett kár a hivatkozott időpont előtt következett be.

118 A Bizottság tehát azt állítja, hogy nem tett határozott ígéretet a felperesnek, és a bizalomvédelmen alapuló jogalap elutasítását kéri.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

119 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bizalomvédelemre való hivatkozás joga, amely a Közösség alapelveinek egyike, valamennyi jogalanyt megilleti, akiben a közösségi adminisztráció megalapozott elvárásokat keltett azzal, hogy határozott ígéretet tett neki. Ahhoz, hogy a tájékoztatás – bármilyen formában közölték is – ilyen ígéretnek minősüljön, a tájékoztatásnak határozottnak, feltétlennek és ellent-

mondásmentesnek kell lennie, valamint felhatalmazással rendelkező és megbízható forrásból kell származnia (az Elsőfokú Bíróság T-66/96. és T-221/97. sz., Mellett kontra Bíróság egyesített ügyekben 1998. július 21-én hozott ítéletének [EBHT-KSZ 1998., I-A-449. o és II-1305. o.] 104. és 107. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az ítélkezési gyakorlat azt is megállapította, hogy a bizalomvédelem elve a jogalanyok számára jogot keletkeztető jogi szabály (az Elsőfokú Bíróság T-43/98. sz., Emesa Sugar kontra Tanács ügyben 2001. december 6-án hozott ítéletének [EBHT 2001., II-3519. o.] 64. pontja). Ezen elv megsértése így megalapozhatja a Közösség felelősségét. Az is bizonyos, hogy a gazdasági szereplőknek viselniük kell a tevékenységükkel járó gazdasági kockázatokat, az egyes egyedi esetek körülményeit figyelembe véve (ebben az értelemben lásd a Bíróság 83/76. és 94/76., 4/77., 15/77. és 40/77. sz., HNL és társai kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 1978. május 25-én hozott ítéletének [EBHT 1978., 1209. o.] 7. pontját és a 267/82. sz., Développement és Clemessy kontra Bizottság ügyben 1986. június 24-én hozott ítéletének [EBHT 1986., 1907. o.] 33. pontját).

120 Az ügy irataiból kiderül, hogy a felperes megalapozott elvárásai a Helmicónak szerződésszerűen nyújtott szolgáltatásoknak a Bizottság általi kifizetésére vonatkoztak. Meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben az Elsőfokú Bíróság rendelkezésére álló, a Bizottság által kibocsátott iratokat semmiképpen nem lehet olyan határozott ígéretként értelmezni, amely szerint a Bizottság kötelezte magát a felperes kifizetésére, és ezzel megalapozott elvárásokat keltett benne.

121 Az 1998. november 5-i faxot ugyanis a Helmicónak címezték, és többek között figyelmeztetést tartalmazott, miszerint ha az orosz projekt kivitelezése akadályokba ütközik, akkor a Bizottság a projekt megfelelő végrehajtása érdekében a Helmicóból és a felperesből álló konzorcium által nyújtott szolgáltatásoktól eltérő eszközökhöz is folyamodhat. E levélből tehát nem lehet levezetni sem a Bizottság azon „sürgető felszólítását", hogy a felperes mindenáron fejezze be az orosz projektet, sem pedig azt az ígéretet, hogy ha Helmico nem fizeti ki a felperest, akkor ezt a Bizottság vállalja magára.

122 Az Elsőfokú Bíróság továbbá úgy ítéli meg, hogy a Helmico azon speciális bankszámlájára vonatkozó levelezést, amely felett a felperes is rendelkezett, nem

lehet a felperesnek tett ígéretként értelmezni, mivel a Bizottság e tekintetben nem nyilatkozott a részben a felperes és a Helmico között váltott, részben a Helmico által a Bizottságnak küldött levelekből álló levelezés keretében. E levelekben a Bizottság tudomására hoztak bizonyos, e két fél közötti pénzügyi egyezkedésre vonatkozó információkat. Azt a tényt, hogy a Bizottság tudomásul vette a Helmico bankszámlájának megváltozását – bár tudta, hogy a felperes rendelkezik e számla felett –, nem lehet a felperesnek kiegészítésképpen tett ígéretként értelmezni.

123 Ilyen ígéret a Bizottság által a felperesnek 1999. július 29-én küldött levélből sem következik. E levél ugyanis a Bizottság azon döntéséről tájékoztatta a felperest, hogy csak 200 000 euro előleget fizet a Helmico bankszámlájára az általa kiállított számlák alapján, és hogy felfüggeszti a további kifizetéseket, amíg nem tisztázódnak az orosz és a moldáv projekt keretében felmerült pénzügyi szabálytalanságok. Ez a levél egyértelműen utalt arra, hogy a további kifizetések nem a felperes által elvégzett munkák, hanem a Helmico által kibocsátott számlák alapján történnek, és a kifizetéseket a közösségi pénzösszegek felhasználására vonatkozó vizsgálatok eredményei is befolyásolni fogják.

124 Annak az értelmezésnek, miszerint a Bizottság által a felperesnek 2000. március 22-én küldött levél fizetési ígéreteket tartalmazott, magának a levélnek a tartalma mond ellent, mivel a levélben a Bizottság kifejezetten elutasította a felperes azon kérelmét, hogy őt közvetlenül a Bizottság fizesse ki, különösen a Helmico esetleges fizetésképtelenségének jogi következményei okán, figyelemmel a Helmico és a Masdar közötti szerződéses jogviszonyra.

125 Végül, a 2000. július 25-i levelet illetően, amint azt a Bizottság is jogosan jegyzi meg: az a tény, hogy nem reagált a felperes által elsőízben tett azon megállapításra,

miszerint ő ígéretet tett, nem tekinthető e megállapítás elfogadásának, már azért sem, mert a levelet önmagában nem lehet a Bizottság által tett határozott ígéretnek minősíteni.

126 Az Elsőfokú Bíróság sem rendelkezik olyan adatokkal, amelyek lehetővé tennék annak megállapítását, hogy a szóban forgó ígéreteket az 1998. október 2-i megbeszélésen tették.

127 Az ügy irataiban fellelhető adatokat tekintve ez erősen valószínűtlen. Az a határozott ígéret ugyanis, hogy a felperes kifizetése közvetlenül fog történni, mindenképpen az eredeti szerződési feltételek módosítását jelentette volna. E körülményekre figyelemmel, mivel az eredeti szerződéses keret írásban jött létre, rendes körülmények között e keret módosításának is írásban kellett volna történnie. Márpedig a Bizottságnak 1998. október 6-án megküldött, a Helmico és a felperes által egyaránt aláírt, a módosítások jóváhagyására irányuló kifejezett kérelmet tartalmazó fax válasz nélkül maradt. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy a Bizottság tényleges akarata nem az volt, hogy kivonja magát a hatályos jogok és kötelezettségek alól. A Bizottság hozzáállása, amint az az iratokból és e tényekből is kiderül, következetesnek tűnik, hiszen folyamatosan kerülte, hogy közvetlenül kötelezze el magát a felperessel szemben, és megpróbált a Helmicóval kötött szerződéses keretben maradni, különösen az 1998. október 2-i megbeszélést követő kifizetésekre vonatkozó levelezést illetően.

128 A Bizottságnak az Elsőfokú Bíróság írásbeli kérdéseire adott válaszából kiderül, hogy erről a megbeszélésről nem készült jegyzőkönyv, ami informális jelleget kölcsönöz e megbeszélésnek. E körülményekre tekintettel az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy ésszerűen nem feltételezhető, hogy a Bizottság ilyen találkozón kötelezze el magát jelentős összegek tekintetében, már azért sem, mert semmilyen ez után történt cselekvés nem erősíti meg, hogy adott esetben ilyen kötelezettségvállalás történt. Végül még ha feltételezhető is, hogy egy informális találkozón a Bizottság valamely

tisztviselője szóba hozta a kifizetések kérdését, az óvatos és körültekintő gazdasági szereplő számára nem lenne ésszerű e megállapítások alapján – minden egyéb biztosíték nélkül – költséges munkák tekintetében kötelezettséget vállalni.

129 Ami a Bizottság által a felperesnek a 2003. május 15-án faxon tett azon ajánlatot illeti, hogy megegyezésképpen 249 314,35 eurót utal át a felperesnek a Helmico csalásának felfedése után elvégzett munkák fejében, a faxból egyértelműen kiderül, hogy a Bizottság ahhoz a feltételhez kötötte ezt az ajánlatot, hogy a felperes bizonyítsa, hogy létezik olyan egyezség közte és a Bizottság között, hogy ez utóbbi közvetlenül fizeti ki a felperest, ha az befejezi az orosz és a moldáv projektet. Márpedig a felperes sem a Bizottság, sem az Elsőfokú Bíróság előtt nem tudott ilyen bizonyítékot előterjeszteni, és csupán az ügy egyéb irataihoz képest csekély bizonyító erővel rendelkező megállapításokat tett.

130 E körülményekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a rendelkezésre álló adatok, külön-külön és együttesen vizsgálva, nem tűnnek a Bizottság által tett, olyan megalapozott elvárásokat keltő határozott ígéreteknek, amelyek lehetővé tennék a felperes számára, hogy a bizalomvédelem elvére hivatkozzék

131 A harmadik, a jogos bizalom elvének megsértésén alapuló jogalapot tehát – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

A vétkességről vagy gondatlanságról

– A felek érvei

132 A felperes szerint a vétkességen alapuló szerződésen kívüli felelősségnek a polgári jogi rendszerekben hatályban lévő rendszerének, illetve a gondatlanságon alapuló

deliktuális felelősségnek az angolszász jogrendszerben hatályban lévő rendszerének általános elveiből az következik, hogy ha Bizottság az egyik szerződő fél által elkövetett tévedés, szabálytalanság vagy csalás esetén él a szerződés kifizetésének felfüggesztésével, akkor ésszerű gondosságot kell tanúsítania annak biztosítása érdekében, hogy ne okozzon kárt harmadik személyeknek, illetve adott esetben meg kell térítenie a harmadik személyek kárát.

133 A jelen ügyben a Bizottság szervezeti egységeinek rendes körülmények között abból a tényből, hogy a Helmico számára történő kifizetéseket felfüggesztették, tudniuk kellett, hogy a felperest nem fogják kifizetni azon szolgáltatásaiért, amelyeket a Helmico alvállalkozójaként jóhiszeműen nyújtott a Bizottságnak. Nem lehet azt állítani, hogy a felperes által elszenvedett kár nem több, mint az adós fizetésének elmaradásához kötődő rendes kereskedelmi kockázat. A jelen ügyben nem ilyen jellegű kockázatról van szó, hanem a magánjogi jogalanyok rendelkezésére nem álló jogosultságok Bizottság általi tudatos alkalmazásáról, és a Bizottságnak ezért kellett gyakorolnia speciális hatáskörét, amelyet a pénzügyi rendelet ruház rá annak érdekében, hogy megelőzze, illetve enyhítse azt a kárt, amelyet a tények teljes ismeretében harmadik személyeknek okoz.

134 A Bizottság kifizethette volna a Helmicót úgy, hogy arra a speciális bankszámlára végez átutalást, amely felett a felperes rendelkezett, amint ezt a 200 000 euro 1999 szeptemberében történt kifizetésekor tette. A Bizottság így teljesítette volna a Helmicóval szemben fennálló szerződéses kötelezettségét, valamint azon szerződésen kívüli kötelezettségét, hogy ne okozzon kárt a felperesnek. Ebben az esetben a Helmico felszámolója által a tartozások behajtása érdekében tett valamennyi intézkedés a felperes, és nem a Bizottság ellen irányult volna, mert a Helmico számlájáról a felperes vette fel a pénzt.

135 Ezért a felperes azt állítja, hogy a Bizottságnak meg kell térítenie a Helmicónak történő kifizetések felfüggesztésével neki okozott kárt.

136 A Bizottság vitatja a felperes állítását. Úgy ítéli meg, hogy harmadik személyekkel szemben nincs gondoskodási kötelezettsége, amikor úgy dönt, hogy fel kell függesztenie a kifizetéseket, meg kell tagadnia a kifizetéseket, vagy a szerződés értelmében kifizetett összegeket vissza kell téríttetnie. A Bizottság azt állítja, hogy – még ha lenne is ilyen kötelezettsége – a jelen ügy körülményei között ésszerű gondoskodást tanúsított. Végül a Bizottság azt állítja, hogy a felperes nem bizonyította, hogy ok-okozati összefüggés áll fenn a hivatkozott vétkesség és a felperes által állítólagosan elszenvedett kár között.

137 A Bizottság szerint rá – mint közpénzek letéteményesére – a magánjogi jogalanyokétól eltérő kötelezettségek hárulnak, amikor úgy dönt, hogy követeléseket függeszt fel, vagy hajt be. A Bizottságra olyan szabályozás vonatkozik, amely a gazdasági szereplőkre nem. Ez a szabályozás eleve arra kötelezi, hogy figyelembe vegye a harmadik személyek – például az alvállalkozók – pénzügyi érdekeit abban az esetben, amikor azt vizsgálja, hogy gyakorolnia kell-e a pénzügyi rendelet értelmében ráruházott hatáskört.

138 Még ha a Helmicónak történő kifizetések felfüggesztése szükségességének vizsgálata során a Bizottságnak figyelembe kellene is vennie a felperes érdekeit – a jelen ügyben ez nem áll fenn – a Bizottság úgy véli: ő mindenesetre ésszerűen cselekedett. A könyvvizsgálati jelentés feltárta, hogy a Helmico súlyos csalást követett el. Ez a csalás, amely abból állt, hogy el nem végzett munkák kerültek számlázásra, jelentékeny volt, és közvetlenül érintette azokat az összegeket, amelyeket a Helmico a szerződés értelmében jogosan követelhetett. A Bizottság döntését tehát nem lehet ésszerűtlennek minősíteni.

139 Az ok-okozati összefüggést illetően a Bizottság azt állítja, hogy egyáltalán nem biztos benne, hogy ha kifizette volna a Helmicónak állítólagosan járó összeget, akkor ezt az összeget továbbutalták volna a felperesnek. Ha közvetlenül a felperesnek fizette volna ki a Helmicónak állítólagosan járó összeget, akkor szerződéses kötelezettség hiányában azt kockáztatta volna, hogy a Helmico adósává válik, valamint hogy összejátszáson alapuló előjogot biztosít egy hitelezőnek, nevezetesen a felperesnek.

A Bizottság így annak a kockázatnak tette volna ki magát, hogy kétszer kell kifizetnie ugyanazt a tartozást, ha a felszámoló úgy dönt, hogy behajtja a Helmico kintlévőségeit.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

140 A felperes beadványaiból kiderül, hogy azt kifogásolja, hogy a Bizottság felfüggesztette a Helmicónak történő kifizetéseket. E magatartás jogellenessége abban áll, hogy a Bizottság nem tanúsított ésszerű gondosságot annak biztosítása érdekében, hogy e felfüggesztéssel ne okozzon kárt harmadik személyeknek, illetve adott esetben megtérítse a harmadik személyek kárát.

141 Az Elsőfokú Bíróság először is megjegyzi, hogy a felperes arra az állításra szorítkozik, hogy a gondosság kötelezettsége bizonyítékok és az állítása alátámasztására irányuló jogi érvelés, valamint e kötelezettség forrásának és terjedelmének megjelölése nélkül is fennáll. Az Elsőfokú Bíróság szerint a vétkességen alapuló szerződésen kívüli felelősségnek a polgári jogi rendszerekben hatályban lévő rendszerének, valamint a gondatlanságon alapuló deliktuális felelősségnek az angolszász jogrendszerben hatályban lévő rendszerének általános elveire történő meglehetősen bizonytalan hivatkozás nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a Bizottságnak szerződéses jogviszonyai keretében a valamely kifizetés felfüggesztésére vonatkozó döntésének meghozatalakor harmadik személyek érdekeit is figyelembe kell vennie. Ugyanez a megállapítás érvényes a Bizottság azon állítólagos kötelezettségével kapcsolatban, hogy olyan számlára utalja a pénzt, amely felett a felperes rendelkezett. Az Elsőfokú Bíróság azt is megállapítja, hogy – a Bizottság állításának megfelelően – a felperes nem bizonyította, hogy ok-okozati összefüggés áll fenn a hivatkozott kötelezettség megsértése és a szóban forgó kár között. A fentiekre figyelemmel az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a harmadik és a negyedik jogalapot – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

142 A fentiekből következik, hogy a felperesnek a deliktuális felelősség rendszerén alapuló harmadik és negyedik jogalapját el kell utasítani.

A bizonyításról

143 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2004. december 20-án benyújtott beadványában a felperes az eljárási szabályzat 68. cikkének 1. §-a értelmében W., a felperes egyik tisztségviselőjének tanúkihallgatását indítványozta a felperes és a Bizottság szervezeti egységei között 1998. október 2-án történt megbeszélés tartalma tekintetében.

144 A tanúkihallgatásra irányuló kérelemre vonatkozó, az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2005. február 3-án benyújtott észrevételeiben a Bizottság nem emelt kifogást W. kihallgatása ellen, amennyiben az Elsőfokú Bíróság a Bizottságot e megbeszélésen képviselő K.-t és H.-t is kihallgatja.

145 Az eljárási szabályzat 68. cikke értelmében az Elsőfokú Bíróság hivatalból vagy a felek indítványára bizonyos tények tekintetében tanúbizonyítás lefolytatását rendelheti el. A bizonyításfelvétel szükségességét a jogvita megoldása szempontjából releváns tények tekintetében kell mérlegelni, és azon ténytől függ, hogy az Elsőfokú Bíróság az írásbeli és a szóbeli szakaszban előterjesztett kérelmek, jogalapok és érvelések, valamint a benyújtott iratok alapján tud-e hasznosan dönteni (ebben az értelemben lásd az Elsőfokú Bíróság T-146/00. sz., Ruf és Stier kontra OHIM [ún. „DAKOTA"] ügyben 2001. június 20-án hozott ítéletének [EBHT 2001., II-1797. o.] 65. pontját).

146 A felperes azzal indokolja kérelmét, hogy e megbeszélés tartalma tekintetében nincsenek írásos bizonyítékok. A felperes szerint W. tanúkihallgatása lehetővé tenné egyrészt a felperesnek a folyamatban lévő projektek folytatására irányuló szándékára, másrészt pedig a Bizottság tisztviselőjének a munkák e megbeszélést követő esetleges leállítása tekintetében adott válaszára vonatkozó ténybeli körülmények megvilágítását.

147 A felperes utal W. lehetséges tanúvallomásának tartalmára. E tanúvallomás megállapítaná, hogy „a Bizottság szervezeti egységei kifejezetten óhajtották az orosz projekt befejezését, és W. kész volt arra, hogy a felperes folytassa az orosz szerződéssel kapcsolatos munkákat, ha a felperesnek kifizetik az elvégzett munkát, és megtérítik költségeit".

148 A további tények megerősítik azokat az információkat, amelyek a tanúvallomásban hangzottak volna el, és a Bizottság nem vitatja a tények ilyen értelmezését, ami a tanúvallomásnak bizonyító erőt kölcsönöz. Ugyanakkor, bármennyire is sajnálatos, még ha elfogadható is e tanúvallomás tartalma, mint megállapított tény, ez csak azt bizonyítaná, hogy a felperes és a Bizottság egyaránt azt akarta, hogy a felperes fejezze be az orosz és a moldáv projektet, és munkáját a Helmicóval fennálló problémák ellenére fizessék ki. Az ügy egyéb iratainak fényében a két fél ezen akarata tehát nem kétséges. Ugyanakkor ez nem elegendő annak megállapítására, hogy ez arra utaló határozott, feltétlen és ellentmondásmentes tájékoztatás volt, hogy a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy ettől az időponttól kezdve közvetlenül ő fizeti ki a felperest.

149 A fentiekből következik, hogy a jogvita megoldása egyáltalán nem e tanúvallomástól függ, és az Elsőfokú Bíróság hasznosan tud dönteni az írásbeli és a szóbeli szakasz során előterjesztett kérelmek, jogalapok és érvelések, valamint a benyújtott iratok alapján. Következésképpen a felperes tanúkihallgatásra irányuló kérelmét el kell utasítani.

150 A fenti megállapítások összességéből az következik, hogy az állítólagos kár nem róható fel valamely közösségi intézménynek vagy szervezetnek. E körülményekre tekintettel a kereset egészét – mint megalapozatlant – el kell utasítani, annak vizsgálata nélkül, hogy a jelen ügyben fennállnak-e a Közösség szerződésen kívüli felelősségének egyéb feltételei.

A költségekről

151 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

152 Mivel a felperes pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a saját és a Bizottság költségeinek viselésére.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A keresetet elutasítja.

2) A felperest kötelezi a költségek viselésére.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Kihirdetve Luxembourgban, a 2006. november 16-i nyilvános ülésen.

E. Coulon M. Vilaras

hivatalvezető elnök